

Kúria: Kevés elbocsátott dolgozó lesz pernyertes

Kálmán Attila | 2017. 07. 13. 10:30 |

| Iratkozzon fel hírlevelünkre!

Cimkék: Kúria, munkajog, munkaviszony jogellenes megszüntetése, joggal való visszaélés, egyenlő bánásmód megsértése, Kálmán Attila

A munkaügyi perek 70 százalékában munkaviszonyuk megszüntetését támadják a munkavállalók jogellenességre hivatkozva, ám csupán húsz százalékuk lesz pernyertes. A bíróságok ilyen arányban ítélik meg úgy, hogy a dolgozó elbocsátásakor a munkáltató megvalósította a joggal való visszaélést, vagy megsértette az egyenlő bánásmód követelményét. Ennek a meglepően alacsony számnak pedig leginkább a hibás jogértelmezés miatt rosszul megfogalmazott keresetlevelek nagy száma és a bizonyítás nehézsége az oka – derül ki a Kúria ez irányú joggyakorlat-elemzéséből.

A közelmúltban a Kúria két joggyakorlat-elemző csoportja foglalkozott a munka világát érintő ítélezés áttekintésével, az egyik a joggal való visszaélés vonatkozásban, míg a másik az egyenlő bánásmód követelményének megvalósulásával kapcsolatban vizsgálta azt. Az előbbit dr. Hajdu Edit, míg az utóbbit Sipőczné dr. Tánzos Rita kúriai bíró irányította. Munkájuk eredményét egy minapi sajtó-háttérbeszélgetésen ismertették. Mint elhangzott, a két csoport nagyjából 300-300, első- vagy másodfokon jogerősen lezárult pert tekintett át, viszonylag nagy időszámban, a 2011-2015 közötti évekre vonatkozóan. A két vezető példák sorával mutatta be az ítélezési gyakorlat tapasztalatait.

A joggyakorlat-elemzés általános ismertetésével kapcsolatban dr. Tálné dr. Molnár Erika, a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiumának helyettes vezetője rámutatott, munkaügyi területen különösen nagy jelentősége van a legfőbb bírói fórum jogegységesítő tevékenységének, amelynek egyik alapja a joggyakorlat-elemzés. A vizsgálat tárgya ez esetben két olyan alapvető munkaügyi jogintézmény volt, melyek sok tekintetben határterületek, de sok tekintetben szétválaszthatók. A joggyakorlat-elemzésnek tehát azt kellett vizsgálnia, hogy e két jogintézmény hol ér össze és hol lehet elkülöníteni őket. A csoportok összefoglaló véleményükben lefektették az irányadó elveket.

Ennek azért van jelentősége, mert a két jogintézmény elhatárolásában a bíróságok részéről is mutatkozik egyfajta bizonytalanság, de jóval több esetben ugyanez elmondható a keresetet benyújtókra, illetve azok jogi képviselőire is. Gyakori az is, hogy a bonyolult jogi megítélés miatt az igazukat keresők „biztos, ami biztos” alapon több jogellenességi okra hivatkoznak, melyek együtt nem állják meg a helyüket: tételes jogszabályba ütközést hiányában lehetséges a diszkrimináció és ennek hiányában a joggal való visszaélés megállapítása.

Az egyenlő bánásmód követelménye nemcsak alkotmányos védelmet élvez, de a részletes szabályokról konkrét törvény is rendelkezik, azaz az ilyen típusú jogvita eldöntésekor egyszerre kell vizsgálni ezt a jogszabályt és a munka törvénykönyvét

A Kúria általános tapasztalata, hogy munkaügyi pert a vizsgált két jogcímen túlnyomó többségében munkavállalók indítanak, elenyésző ama esetek száma, amikor valamiért a munkáltató keres jogorvoslatot. A munka törvénykönyve érthető módon elsősorban a munkavállalók „oldalán áll”, ellensúlyozandó az alá-fölérendeltségi viszonyból óhatatlanul származó kiszolgáltatott helyzetüket. Csakhogy ennek ellenére az is beszédes adat, hogy a munkaügyi perek 70 százalékában a foglalkoztatottak – jogellenességre hivatkozva – munkaviszonyuk megszüntetését támadják, ám csupán húsz százalékuk lesz pernyertes. Magyarán: a bíróságok ilyen arányban ítélik meg úgy, hogy a dolgozó elbocsátásakor a munkáltató megvalósította a joggal való visszaélést, vagy megsértette az egyenlő bánásmód követelményét.

Ennek a meglepően alacsony számnak leggyakrabban a hibás jogértelmezés miatt rosszul megfogalmazott keresetlevelek és a bizonyítás nehézsége az oka. A joggal való visszaélésnél a bizonyítási teher a felperes dolgozóé, ám az egyenlő bánásmód megsértésekor ez megfordul, amit – ahogy Sipőczné dr. Tánczos Rita fogalmazott – egyfajta „misztifikált bizonyítási teherként” nevesítenek a jogalkalmazók. Ez azt jelenti, hogy a felperesnek mindössze két dolgot kell megjelölnie a keresetében: azt, hogy jogsérelem érte őt, valamint hogy olyan védett tulajdonsága van, amit az egyenlő bánásmód követelményéről szóló törvény tételesen nevesít. Innentől kezdve pedig a munkaadónak kell bebizonyítania, hogy törvényesen járt el, nem diszkriminált.

A munkaügyi perekben a bizonyításnak van egy másik fontos aspektusa is, ez pedig annak eldöntése, hogy a munkaadó – a képviselőjében eljáró joggyakorló személyiségi jogainak védelemére hivatkozva – kérheti-e a munkavállaló által engedély nélkül beszerzett kép- és hangfelvétel bemutatásának kizárását a bizonyítékok sorából egy-egy munkajogi vitában. A Kúria álláspontja az, hogy személyiségi jogainak sérelmére nem hivatkozhat sikerrel az, aki hamis tényállását akarja leplezni, s az igazságot tartalmazó nyilatkozatának a

felhasználását kizárja személyiségi jogvédelem tárgyává teszi. Fontos megjegyezni azt is, hogy a joggal való visszaélés esetében a munka törvénykönyve kizárja „az eredeti állapot helyreállítását”, azaz a törvényellenesen elbocsátott dolgozót pernyertesség esetén sem helyezheti vissza a bíróság az eredeti munkakörébe, míg ugyanez az egyenlő bánásmód megsértésekor az egyik kártalanítási forma lehet. Bár az előbbivel kapcsolatban hangzottak már el jogalkotói ígértek, ám e tilalom feloldása a munkaügyi kollégium kérése ellenére sem került be egyelőre a törvénybe.

A vizsgált időszakban fontos változás volt, hogy az új polgári törvénykönyv (Ptk.) hatályba lépésével összefüggésben 2014. március 15-ével történt módosítás folytán a korábbi rendeltetésellenes joggyakorlás tilalmát kimondó szabályozás helyébe a joggal való visszaélés tilalma került az új munka törvénykönyvébe, miközben a jogalkotó változatlanul hagyta az alapul szolgáló tényállások példálózó felsorolását – emlékeztetett dr. Hajdu Edit. Hozzátette, a módosított rendelkezés alkalmazásával hozott ítéletekből következtetés vonható le arra, hogy a munkaügyi bíraskodás figyelemmel volt a joggal való visszaélés értelmezésének polgári jogi gyakorlatára, továbbá hogy – mint korábban a rendeltetésellenes joggyakorlást – a joggal való visszaélést is objektív alapon vizsgálták-e a bíróságok.

Bírósági Döntések Tára

A folyóirat egyfelől publikációs fórumot kíván biztosítani a megyei, illetve az ítéletáblai döntések számára, másfelől azzal, hogy a mértékadó bírósági döntések közül válogat, a jogalkalmazás egységességét kívánja támogatni.

További információ és megrendelés >>

A másik jogintézményt vizsgálva Sipőczné dr. Tánczos Rita kiemelte, hogy az egyenlő bánásmód követelménye nemcsak alkotmányos védelmet élvez, de a részletes szabályokról konkrét törvény is rendelkezik, azaz az ilyen típusú jogvita eldöntésekor egyszerre kell vizsgálni ezt a jogszabályt és a munka törvénykönyvét. Ezért is fontos a fogalmak tisztázása, mint például a „megtorlásé”, ami ebben az esetben mást értelmezést kap.

A Jogászvilág kérdésére dr. Hajdu Edit elmondta azt is, a Kúria szabályzata alapján csak az alsóbb bíróságok ítélezési gyakorlatát vizsgálhatják, de a téma érzékenysége és az összehasonlításra tekintettel a legfőbb bírói fórumon hozott ítéleteket is áttekintették. Itt ugyanazt a 70/20 százalékos arányt tapasztalták, mint amilyet az első- és másodfokú, jogerősen zárult perek esetében.